

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента

Кокаревої Анжеліки Миколаївни

на дисертацію **Маркусь Ірини Сергіївни**

на тему: **«Формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами»,**

подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із планами відповідних галузей науки.

Модернізація освітнього процесу сьогодні та інформаційне освітнє середовище спонукає вчителів технологій до добору творчих підходів, які забезпечують їх професійне зростання та формування спільних інтересів мультимедійної підтримки професійної підготовки майбутніх фахівців у нерозривній єдності зі самоосвітою та самоменеджментом. Правове та технічне регулювання вищої педагогічної освіти обумовлено законами, концепціями та стратегіями сфери освіти, науки й інноватики України. Враховуючи об'єктивну потребу і соціальну значущість якісної професійної підготовки майбутніх учителів технологій в умовах інформаційного суспільства, не досить повне обґрунтування та методичне опрацювання для вирішення проблеми формування професійної компетентності майбутнього учителя технологій та її реалізації у практичній діяльності ЗВО, дисертанткою Маркусь Іриною Сергіївною досліджено актуальну та перспективну тему дисертаційного дослідження «Формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами».

Запропоноване дисертаційне дослідження є складовою двох науково-дослідних робіт НПУ імені М. П. Драгоманова за темами: «Теорія і технологія навчання у системі професійної освіти» (ДР № 0115U000552, 2015–2017 рр.), «Багаторівнева система підготовки педагогів профільного і професійного навчання в умовах освітньо-науково-виробничого кластеру» (ДР № 012UU000047, 2022–2024 рр.). Це є додатковим підтвердженням його актуальності.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У вступі чітко обґрунтовано актуальність проблеми, науково коректно сформульовано мету, яка корелює з темою, та конкретизується у завданнях, окреслено об'єкт та предмет роботи. Логічно окреслено систему використаних в роботі дослідницьких методів. Необхідність вирішення актуальних проблем, покладених в основу дисертаційного дослідження, логічно зумовило його мету

– теоретично і методично обґрунтувати процес формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами та експериментальній перевірці його організаційно-функціональної моделі.

Завдання дослідження та його етапи дають повну картину про спрямованість наукового пошуку на конкретні проміжні результати та послідовність їх отримання.

Визначений об'єкт дослідження вказує, по-перше, на загальну проблему, в ракурсі якої здійснено дослідження, а, по-друге, спрямовує його на актуальну наукову проблему, що полягає в теоретичному і методичному обґрунтуванні процесу формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами та експериментальній перевірці його організаційно-функціональної моделі, що визначає спеціальність (13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.), за якою відбувається захист дисертації.

Проаналізувавши дисертаційне дослідження, автореферат та публікації І.С. Маркусь, це дає нам підстави стверджувати, що сформульовані наукові положення, висновки та пропозиції є в достатній мірі обґрунтованими, базуються на комплексному застосуванні загальнонаукових і спеціальних методах дослідження для розкриття цілісності об'єкта й предмета дослідження, що надало авторці змогу описати процес формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами.

3. Оцінка змісту дисертації та її завершеність.

Дисертаційна робота І.С. Маркусь чітко структурована: складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел, додатків.

У першому розділі «Теоретичні та методичні засади процесу формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами» здійснено контент-аналіз тлумачення професійної компетентності в психолого-педагогічній літературі та з'ясовано сутність основних дефініцій дослідження, уточнено понятійно-категоріальний апарат та вивчено особливості сучасної професійної діяльності учителів технологій.

Розроблено навігаційну структуру медіа-організації освітнього процесу ЗВО з врахуванням новітніх форм організації професійної підготовки, інформаційних систем, ресурсного потенціалу (технологічних, програмних, інструментальних, інформаційно-методичних і комунікативних ресурсів), з комплектацією медіа-засобів навчання функціонального призначення забезпечення формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами.

У другому розділі «Обґрунтування та проектування організаційно-функціональної моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами» автором розроблено і представлено зміст та структуру складових професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами, яка зінтегувала у пентаграмі складових фахово-орієнтованих компетентностей: психолого-

педагогічній, інтелектуально психоемоційній, комунікативній, проєкційній готовності; інформаційній, науково-предметній методичній.

І.С. Маркусь розробила організаційно-функціональну модель формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами, яка включає мету теоретико-методичного забезпечення формування професійної компетентності майбутніх вчителів технологій мультимедійними засобами організації освітнього процесу, структурні блоки організації – змістовий, процесуальний, методично-організаційний та дослідницький.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка організаційно-функціональної моделі формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами» авторкою впроваджено модель та здійснено її верифікацію з незалежним експертним оцінюванням громадського самоврядування. Заслугує на увагу критеріальний апарат оцінювання сформованості професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами, який розроблено за матричною структурою критеріїв та рівнів. І.С. Маркусь, під час проведення експерименту впроваджено навігаційну структуру мультимедіа-організації освітнього процесу професійної підготовки майбутніх учителів технологій та авторський спецкурс «Мультимедійні технології організації освітнього процесу».

Дисертаційне дослідження узагальнюють висновки, які відзначаються належним науковим обґрунтуванням, співвідносяться з поставленими завданнями та відображають основні результати, отримані в дисертаційній роботі.

4. Наукова новизна і достовірність наукових положень дисертаційного дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів отриманих особисто здобувачем і поданих на захист, полягає в тому, що дисертантом *уперше*:

- теоретично і методично обґрунтовано процес формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами;

- теоретично обґрунтовано, спроектовано та експериментально перевірено організаційно-функціональну модель формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами зі структурними блоками організації – змістовий, процесуальний, методично-організаційний та дослідницький та здійснено її незалежне експертне оцінювання;

- виокремлено та теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами (спрямованість в організації та реалізації професійної підготовки на позитивно-ціннісне ставлення майбутніх учителів технологій до розвитку професіоналізму; застосування інформаційних технологій навчання, що моделюють зміст діяльності вчителя: допомагають наблизити освітній процес до реальної професійної діяльності, ролі та

імітаційні ігри тощо (технологія інтерактивного навчання, мультимедійні технології); активізація самостійної роботи здобувачів освіти, спрямованої на розв'язування професійних задач в умовах інтерактивного спілкування (технологія проектного навчання, мультимедійні технології);

– визначено та обґрунтовано зміст та структуру поняття «сформованості професійної компетентності майбутнього вчителя технологій мультимедійними засобами», сформульовано в авторському трактуванні дефініції «професійна компетентність учителя», «сформованість професійної компетентності майбутнього вчителя технологій мультимедійними засобами» та удосконалено поняття «професійна компетентність учителя технологій»;

– розроблено спецкурс «Мультимедійні технології організації освітнього процесу» та здійснено добір портативної валізи учасника освітнього процесу стаціонарної локації та дислокації;

– розроблено критеріальний апарат (критерії – ціннісно-мотиваційний, комунікативний, когнітивний, технологічний) її оцінювання за показниками та рівнями (елементарний, просунутий та професійний);

– розроблено навігаційну структуру мультимедіа-організації освітнього процесу професійної підготовки майбутніх учителів технологій з врахуванням новітніх форм організації професійної підготовки, інформаційних систем, ресурсного потенціалу (технологічних, програмних, інструментальних, інформаційно-методичних і комунікативних ресурсів), з комплектацією медіа-засобів навчання функціонального призначення забезпечення формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами;

– удосконалено зміст (спецкурс «Мультимедійні технології організації освітнього процесу»), форми (лекція-візуалізація; лекція-дискусія; наукові онлайн-конференції; круглі столи; майстер класи; тренінги), засоби (комп'ютерний клас; мультимедійні технології; інтернет-технології; соціальні мережі) та методи (методи проектів; інтерактивні ігри; мозковий штурм, квест та web-квест; case study) організації професійної підготовки майбутніх учителів технологій для застосування мультимедійних засобів у професійній діяльності;

5. Значення для науки і практики отриманих автором результатів.

Дисертантка зробила, важливий внесок в розвиток середньої освіти (Трудове навчання та технології), який сприяв удосконаленню змісту, форм та методів організації формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами, дослідницею активовано «Портативну валізу учасника освітнього процесу стаціонарної локації та дислокації» для забезпечення традиційної, змішаної, мережевої, дистанційної та мобільної форм навчання у запропонованих організаційно-педагогічних умовах формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами.

Основні положення та результати дослідження впроваджено та підтверджено довідками у освітній процес роботи Національного педагогічного

університету імені М.П. Драгоманова (довідка від 13 січня 2022 року № 170), Уманського державного університету імені Павла Тичини (довідка від 20 січня 2022 року № 46/01), Університет Григорія Сковороди в Переяславі (довідка від 24 січня 2022 року № 136).

6. Повнота викладу наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, в опублікованих працях.

Основні положення автореферату і дисертації ідентичні, а головні результати дослідження представлено у 21 публікаціях, з них колективна монографія; 10 статей у наукових фахових виданнях України у галузі педагогіки; стаття у зарубіжному науковому періодичному виданні, віднесеному до міжнародних наукометричних баз даних; 2 публікації у збірниках матеріалів конференцій та 7 наукових праць, які додатково відображають наукові результати дисертації.

7. Ідентичність змісту автореферату і основних положень дисертації.

Структурна побудова і зміст автореферату ідентичні основним положенням дисертації. Наукові положення, висновки й рекомендації, наведені в авторефераті, належним чином розкриті й обґрунтовані в рукописі дисертації.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Слід зазначити, що позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, можна висловити певні зауваження та констатувати дискусійний характер деяких положень:

1. Високо оцінюючі здійснений у першому розділі, контент-аналіз вітчизняного та міжнародного досвіду професійної підготовки учителів технологій, дисертантка лише констатує підходи науковців, без належного проведення критичного порівняльного аналізу.

2. Вважаємо, дисертаційне дослідження виграло більше, якби автор детальніше підкріпила ілюстративними даними розроблені нею та впроваджені «Навігаційну структуру мультимедіа-організації освітнього процесу професійної підготовки майбутніх учителів технологій» та авторський спецкурс «Мультимедійні технології організації освітнього процесу».

3. На нашу думку, представлений в третьому розділі аналіз результатів експериментальної роботи важливо було б більш аналітично і змістовніше відобразити в загальних висновках до праці.

4. У списку літератури представлені авторські статті дисертантки. Проте деякі публікації не мають посилання в тексті самої дисертації.

5. Зважаючи на важливість і актуальність порушеної дисертанткою проблеми та з метою популяризації отриманих нею результатів, хочемо висловити побажання, щодо видання монографії за матеріалами дисертації.

Однак, висловлені побажання не знижують загального позитивного враження від рецензованого дисертаційного дослідження.

9. Висновок.

Дисертаційне дослідження Ірини Сергіївни Маркусь «Формування професійної компетентності майбутніх учителів технологій мультимедійними засобами», виконано на високому науково-теоретичному рівні, містить в собі нові, оригінальні наукові положення та висновки, що мають значну теоретичну і практичну цінність. Є всі підстави вважати, що дисертаційна робота є цілісним, самостійним і завершеним дослідженням актуальної проблеми. Робота містить нові теоретичні та практичні результати, які в своїй сукупності є суттєвими для педагогічної освіти України. Враховуючи актуальність, новизну, значущість результатів дослідження для педагогічної науки й практики, дисертація І.С. Маркусь заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам п. 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів» затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (зі змінами та доповненнями) щодо кандидатських дисертацій, Наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертацій» № 40 від 12 січня 2017 р. (зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та іншим інструктивним вимогам МОН України щодо кандидатських дисертацій, паспорту спеціальності, а її автор – Ірина Сергіївна Маркусь – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент
заступник декана з наукової та
міжнародної діяльності факультету лінгвістики
та соціальних комунікацій, професор кафедри
педагогіки та психології професійної освіти
Національного авіаційного університету

